Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2015-03-25

LS 1405-0599

Landstingsstyrelsen

Motion 2014:10 av Michel Silvestri m.fl. (MP) om nolltolerans mot icke certifierad palmolja – för klimatet, den biologiska mångfalden och människors hälsa

Föredragande landstingsråd: Gustav Hemming

Ärendebeskrivning

Michel Silvestri m.fl. (MP) har lämnat en motion om nolltolerans mot icke certifierad palmolja.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

Stockholms läns landsting ska fortsätta ligga i framkant – både nationellt och internationellt, i sitt ambitiösa miljöarbete.

Miljöförvaltningen följer kontinuerligt den utveckling som sker inom miljöområdet rörande exempelvis nya certifieringar. Vid framtagandet av landstingets nya miljöprogram görs en värdering av vilka möjligheter som finns för att minska landstingets miljöpåverkan som helhet samt hur insatserna ska prioriteras. I det arbete kommer eventuella krav runt användningen av palmolja i de produkter som landstinget köper in, att beaktas.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 16 mars 2015
Protokollsutdrag från arbetsutskottets sammanträde den 3 februari 2015
Protokollsutdrag från miljöberedningens sammanträde den 29 januari 2015
Motion 2014:10

Torbjörn Rosdahl

Gustav Hemming

Carl Rydingstam

§ 34
Motion 2014:10 av Michel Silvestri m.fl. (MP) om nolltolerans mot icke certifierad palmolja – för klimatet, den biologiska mångfalden och människors hälsa

LS 1405-0599

Ärendebeskrivning

Michel Silvestri m.fl. (MP) har lämnat en motion om nolltolerans mot icke certifierad palmolja.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 16 mars 2015
Motion 2014:10
Protokoll från Miljöberedningen 9 april 2015

Förslag och yrkande

Bifall till landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Susanne Nordling (MP) yrkar bifall till Miljöpartiets förslag till beslut (bilaga).

Proposition

Ordföranden frågar på vart och ett av de framförda yrkandena och finner att arbetsutskottet bifaller landstingsdirektörens tjänsteutlåtande.

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Reservation

Susanne Nordling (MP) reserverar sig mot beslutet.

Särskilt uttalande

Erika Ullberg (S), Dag Larsson (S) och Jens Sjöström (S) lägger ett särskilt uttalande till protokollet från Socialdemokraterna (bilaga).

Beslutsexpediering:
Landstingsstyrelsen
Akt

Stockholms läns landsting

FÖRSLAG TILL BESLUT

LANDSTINGSSTYRELSENS ARBETSUTSKOTT
Miljöpartiet De Gröna

Datum 2015-04-14
LS nr: 1405-0599
Ärende nr: 5

Motion 2014:10 av Michel Silvestri m.fl. (MP) om nolltolerans mot icke certifierad palmolja – för klimatet, den biologiska mångfalden och människors hälsa

Miljöpartiet föreslår landstingsstyrelsens arbetsutskott föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige

- att bifalla motionen,

- att i övrigt anföra följande,

Enligt förvaltningens förslag till beslut föreslås att motionen ska anses besvarad. Detta är i praktiken detsamma som avslag. Som argument anges att landstinget uppdaterar sina rekommendationer inom detta område framförallt baserat på Miljöstyrningsrådets kriterier, och att ”För tillfället finns inga rekommendationer om att ställa krav på certifierad palmolja vid upphandlingar”.

Detta påstående är emellertid felaktigt och det tydliggör att förvaltningen inte i tillräcklig grad förmår bevaka Miljöstyrningsrådets nya kriterier, inte ens när incitament finns i form av en landstingsmotion till fullmäktige. Det är naturligtvis förvånande.

Som bilaga till detta Förslag Till Beslut ses Miljöstyrningsrådets kriterier rörande just palmolja. Med anledning av att tjänsteutlåtandet lägger sådan vikt vid Miljöstyrningsrådets kriterier så gläder vi oss naturligtvis åt att landstinget nu i alla berörda verksamheter kommer följa dessa kriterier för ökat ansvarstagande när det gäller upphandling av ekologiskt och socialt hållbar palmolja.

Utöver ovanstående så vill vi också påpeka att i förvaltningens svar anges att EU:s informationsförordning rörande livsmedel (nr 1169/2011) har trätt i kraft från december 2014, med krav på att förekomst av t ex palmolja i

livsmedelsprodukt ska framgå av produktmärkning. Detta faktum används i tjänsteutlåtandet som argument för att inte (!) agera i frågan om palmolja. Vi ser istället att den nya förordningen underlättar för landstinget att följa upp att verksamheterna i så hög grad som möjligt använder en spårbar och ekologiskt samt socialt hållbar palmolja.

Avslutningsvis, vad gäller motionens att-satser så är dessa numera i enlighet med både ny EU-förordning samt nya rekommendationer från Miljöstyrningsrådet. Följaktligen finns inga sakliga argument för att ej bifalla motionen fullt ut.

Bilagor:
- Miljöstyrningsrådets kriterier (allmän information från Krav)
- Miljöstyrningsrådets kriterier rörande palmolja

Miljöstyrningsrådets kriterier

Miljöstyrningsrådet – MSR – är ett bolag som ägs gemensamt av stat och näringsliv genom Miljödepartementet, Svenskt Näringsliv och Sveriges Kommuner och Landsting. Msr har fått regeringens uppdrag att administrera tre frivilliga system varav ett är msr:s upphandlingskriterier (tidigare eku). Syftet är att stödja företag och offentliga organisationer i deras miljöarbete så att det kan ske på ett strategiskt och kostnadseffektivt sätt.

MSR driver på miljökraven i offentlig upphandling

Miljöstyrningsrådets expertgrupp tar fram drivande kriterier för miljöanpassad upphandling, och bidrar med information och rådgivning inom området. Upphandlingskriterierna består av förslag till miljökrav som kan ställas vid upphandling av exempelvis livsmedel och syftar till att göra det enklare för upphandlare att ställa miljökrav. Kriterierna syftar också till att ge vägledning till de leverantörer som svarar på anbuden eftersom de ger information om vilka miljökrav som kan komma att ställas i större upphandlingar.

Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier är förankrade i en bred intressentkrets och granskade ur ett miljömässigt, juridiskt och praktiskt perspektiv.

Egna kriterier för ekologiska livsmedel

Produktgruppen livsmedel innehåller upphandlingskriterier för ett antal olika undergrupper av livsmedel (kött, mjölk, frukt och grönt osv) och dessutom kriterier för distribution, måltidstjänster och förpackningar samt några faktadokument. De olika produktgrupperna finns på Miljöstyrningsrådets hemsida (www.msr.se).

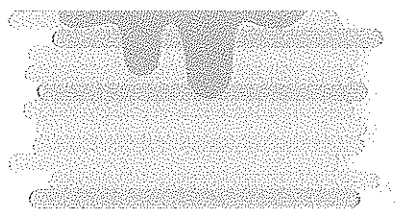
Inom respektive grupp anges dels obligatoriska generella krav (t.ex. information om ursprung, salmonellafrihet, antibiotikaanvändning), dels två alternativa kriterier: ekologiska produkter respektive s k konventionella produkter.

För de konventionella produkterna finns dessutom kriterier för tre olika ambitionsnivåer:

- Baskrav; omfattar produkter som uppfyller en basnivå av miljöprestanda.
- Avancerade krav; omfattar produkter i bästa miljöprestandakvartil (25 procent).
- Spjutspetskriterier; omfattar produkter i frontlinjen av befintlig miljöanpassning, dvs. bygga på BAT (bästa tillgängliga teknik), exempelvis klimatkrav.

Uppdrag att minska miljöpåverkan från livsmedel

MSR har ett specifikt uppdrag för livsmedel och att hjälpa upphandlare att minska miljöpåverkan av mat. På hemsidan finns därför mycket information, goda exempel och verktyg som hjälper till i beslut som ger livsmedel och måltider med begränsad miljöpåverkan, god djurhänsyn samt näringsriktig och välsmakande mat till barn och gamla.

Material är hämtad från www.krav.se/merekoiskolan.
– Uppdaterad juni 2014 –

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

KravID: 10886

Ansvarsfullt producerad palmolja

English version

Palmolja är en vegetabilisk olja som används i många livsmedel och kem.tekniska produkter. Efter hand som efterfrågan på palmolja ökat i världen har expansionen av plantagerna bidragit till en ökad avskogning och minskad biologisk mångfald. Expansionen har också bidragit till att ursprungsbefolkningars rättigheter sätts åt sidan och att lokalbefolkningarnas intressen hotas.

Baskrav **Spjutspetskrav**

Kravtyp:

Teknisk specifikation

2014-06-11

Fetter från palmolja som används i produkter ska till minst 90 % enligt principen om massbalans, eller företrädesvis enligt särhållen leverantörskedja, vara producerad på ett sätt som uppfyller följande:

- Efterlevnad av lokal och nationell lagstiftning samt att odlingen sker på mark som producenten har laglig rätt till.
- Skydd mot omvandling av områden med höga värden HCV (high conservation value) efter 2005.
- Efterlevnad av en etablerad process som säkerställer lokalbefolkningens rätt till inflytande över markanvändningen enligt Free Prior Informed Consent (FPIC)
- Minimering av jorderosion och plantering på torvmarker genom att skriftligen dokumenterad kartläggning av markförhållanden och jordmån samt identifierade torvmarker som bör undvikas.
- Skydd av vattendrag och grundvatten genom skyddszoner mot vattendrag för att undvika erosion och genom säker hantering av jordbrukskemikalier undvika att giftiga substanser sprids i vattendragen.
- Användning av jordbrukskemikalier på sätt som inte hotar hälsa och miljö, exempelvis genom utbildningsprogram för arbetare inklusive

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

KravID: 10886

Ansvarsfullt producerad palmolja

English version

Palmolja är en vegetabilisk olja som används i många livsmedel och kem.tekniska produkter. Efter hand som efterfrågan på palmolja ökat i världen har expansionen av plantagerna bidragit till en ökad avskogning och minskad biologisk mångfald. Expansionen har också bidragit till att ursprungsbefolkningars rättigheter sätts åt sidan och att lokalbefolkningarnas intressen hotas.

Baskrav **Spjutspetskrav**

Kravtyp:

Tilldelningskriterier

2014-06-11

Fetter från palmolja som används i produkter ska kunna spåras genom en särhållen leverantörskedja (segregerad) och vara producerad på ett sätt som uppfyller följande:

- Efterlevnad av lokal och nationell lagstiftning samt att odlingen sker på mark som producenten har laglig rätt till.
- Skydd mot omvandling av områden med höga värden HCV (high conservation value) efter 2005.
- Efterlevnad av en etablerad process som säkerställer lokalbefolkningens rätt till inflytande över markanvändningen enligt Free Prior Informed Consent - FPIC.
- Minimering av jorderosion och plantering på torvmarker genom att skriftligen skriftligt dokumenterad kartläggning ava markförhållanden och jordmån samt identifierade torvmarker som bör undvikas.
- Skydd av vattendrag och grundvatten genom skyddszoner mot vattendrag för att undvika erosion och genom säker hantering av jordbrukskemikalier undvika att giftiga substanser sprids i vattendragen.
- Användning av jordbrukskemikalier på sätt som inte hotar hälsa och miljö, exempelvis genom utbildningsprogram för arbetare inklusive

lämplig skyddsutrustning för att säkerställa att de på ett säkert sätt kan hantera och sprida jordbrukskemikalier.
- Säkerställande av respekt för mänskliga rättigheter, rättvisa arbetsvillkor, förbud mot barnarbete, tvångsarbete och diskriminering.

Vid användning av konventionellt framtagen palmolja ska en premie betalas ut till en producent som odlar certifierad palmolja för att stötta denna produktion, enligt verktyget för Green Palm Certificates[1], http://www.greenpalm.org/ (http://www.greenpalm.org/).

[1] Green Palm är ett dotterbolag till AAK och en webbaserad plattform för handel med certifikat för RSPO certifierad palmolja för att stödja en mer hållbart producerad produktionpalmolja. Det innebär att man betalar en viss premie per ton palmolja till en producent som odlar certifierad palmolja. Denna premie kommer även de små odlarna till godo.

Förslag till verifikat

- Certifieringssystem som uppfyller ovanstående krav, t.ex. Roundtable On Sustainable Palm Oil (RSPO)
- Leverantörsförsäkran/DABAS

Motiv

Palmolja är en av världens viktigaste vegetabiliska olja och finns i mat som exempelvis margarin, kakor, friterade produkter och choklad men kan även finnas i andra produkter som smink, tvål, tvättmedel, ljus och mycket annat.

Oljepalmen är 6-10 gånger mer produktiv per ytenhet än till exempel raps och solros. Den är grön året runt och kräver mindre vatten, gödning och bekämpningsmedel än andra oljeväxter. Odlingen är arbetskrävande och skörd sker så ofta som var fjortonde dag. Många människor i Sydostasien får sin försörjning genom att odla oljepalm, som också passar utmärkt för småskalig odling, vilket utgör ca 40 % av produktionen.

Produktionen av palmolja ökar snabbt och uppgår till närmare 60 miljoner ton per år, varav 86 % produceras i Indonesien och Malaysia. Plantagerna är extremt storskaliga, vilket får till följd att enorma arealer av världens mest artrika regnskog har huggits ned och ersatts av oljepalmsodlingar. Historiskt har människor, djur och växtarter trängs undan och fått försämrade eller förstörda livsmiljöer. Ursprungsbefolkningarnas hävdvunna rättigheter sätts åt sidan och lokalbefolkningarnas intressen hotas. Förutom hoten mot viktiga och ovärderliga ekosystem bidrar omvandlingen av tropikskog till stora utsläpp av växthusgaser och har negativa effekter på de omgivande områdenas tillgång till rent vatten. Genom certifiering av palmolja kan dessa effekter undvikas.

Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) grundades 2004 som en global och öppen multipartsorganisation med representanter från alla led i kedjan från producenterplantage till handel men också , civilsamhället och finansiell sektor myndigheter för att ta fram en standard för en mer hållbar produktion av palmolja. Arbetet inom RSPO bygger på att successivt höja kraven. Standarden innehåller principer med mer detaljerade krav under varje princip.

Dela

Stockholms läns landsting
SOCIALDEMOKRATERNA

SÄRSKILT UTTALANDE

2015-04-14

Arbetsutskottet ärende 5

Särskilt uttalande om motion 2014:10 mot icke certifierad palmolja

Det är viktigt att skattemedel inte går till att köpa in produkter som i onödan driver på och förvärrar klimatproblemen och andra miljöproblem. Vi utgår från att motionens syfte beaktas i arbetet med ett nytt miljöprogram för landstinget och att förvaltningen återkommer i frågan. Upphandling kommer vara ett centralt verktyg för flera miljömål. I arbetet med nytt miljöprogram ska luckor identifieras och dialog med exempelvis andra landsting eller myndigheter initieras för att möjliggöra ändamålsenliga krav.

§ 12
Motion 2014:10 av Michel Silvestri m.fl. (MP) om nolltolerans mot icke certifierad palmolja – för klimatet, den biologiska mångfalden och människors hälsa

Ärendebeskrivning
Michel Silvestri m.fl. (MP) har lämnat en motion om nolltolerans mot icke certifierad palmolja.

Beslutsunderlag
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 16 mars 2015
Motion 2014:10

Förslag och yrkande
På sammanträdet föreligger följande förslag.
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 16 mars 2015.

Särskilt uttalande
Magnus Nilsson (S), Krister Nilsson (S) och Susanne Lindberg Elmgren (S) lägger ett särskilt uttalande till protokollet från Socialdemokraterna (bilaga).
Anna Sehlin (V) instämde i S-ledamöternas särskilda uttalande.

Beslut
Landstingsstyrelsens miljöberedning föreslår landstingsstyrelsens arbetsutskott föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad

Beslutsexpediering:
Landstingsstyrelsen
Akten

Stockholms läns landsting

SOCIALDEMOKRATERNA **SÄRSKILT UTTALANDE**

2015-04-09

Miljöberedningen ärende 9

Särskilt uttalande om motion 2014:10 mot icke certifierad palmolja

Det är viktigt att skattemedel inte går till att köpa in produkter som i onödan driver på och förvärrar klimatproblemen och andra miljöproblem. Vi utgår från att motionens syfte beaktas i arbetet med ett nytt miljöprogram för landstinget och att förvaltningen återkommer i frågan. Upphandling kommer vara ett centralt verktyg för flera miljömål. I arbetet med nytt miljöprogram ska luckor identifieras och dialog med exempelvis andra landsting eller myndigheter initieras för att möjliggöra ändamålsenliga krav.

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-03-16

LS 1405-0599

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -03- 19
Dnr LS 1405-0599
Rotel IX

Landstingsstyrelsens
miljöberedning

Motion 2014:10 av Michel Silvestri m.fl. (MP) om nolltolerans mot icke certifierad palmolja – för klimatet, den bilogiska mångfalden och människors hälsa

Ärendebeskrivning

Michel Silvestri m.fl. (MP) har lämnat en motion om nolltolerans mot icke certifierad palmolja.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 16 mars 2015
Motion 2014:10

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsens miljöberedning föreslår landstingsstyrelsens arbetsutskott föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Michel Silvestri m.fl. (MP) har lämnat en motion om nolltolerans mot icke certifierad palmolja. Syftet är att minska palmoljans påverkan på klimatet, den biologiska mångfalden och människors hälsa. Motionärerna föreslår att landstingsfullmäktige beslutar att i landstingets upphandling av varor, som innehåller vegetabiliskt fett, ska ställa krav på leverantören. Det ska anges om varorna innehåller palmolja, och om så är fallet, ska den vara av certifierat slag. Kraven ska också gälla för aktörer som verkar enligt avtal med Stockholms läns landsting exempelvis lunchrestauranger. Slutligen föreslås landstingsfullmäktige besluta att förvaltningen bevakar vilken typ av certifiering som är lämpligast utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Förvaltningen följer kontinuerligt den utveckling som sker inom miljöområdet rörande exempelvis nya certifieringar. Nya regler om livsmedelsinformation från EU innebär att det ska framgå i innehållsförteckningen om en produkt innehåller palmolja. Vid framtagandet av landstingets nya miljöprogram görs en värdering av vilka möjligheter som finns för att minska landstingets miljöpåverkan som helhet samt hur insatserna ska prioriteras. I det arbete kommer eventuella krav runt användningen av palmolja i de produkter som landstinget köper in, att beaktas.

Bakgrund
Michel Silvestri m.fl. (MP) har lämnat en motion om nolltolerans mot icke certifierad palmolja. Syftet är att minska palmoljans påverkan på klimatet, den bilogiska mångfalden och människors hälsa. Palmolja ingår bland annat i en stor mängd livsmedel, hudvårdsprodukter, tvättmedel och biobränsle. Palmolja benämns ofta som vegetabiliskt fett i innehållsförteckningar vilket gör att det är svårt för konsumenter att välja bort produkter med palmolja. I motionen beskrivs hur den traditionella produktionen av palmolja leder till att regnskog avverkas vilket ökar koldioxidutsläppet. Vidare beskrivs hur produktionen påverkar de samhällen där odlingarna finns.

Motionärerna ser positivit på det arbete med certifiering av palmolja som pågår. Kriterier med minimikrav på industrin som producerar palmoljan har tagits fram. De kallas Roundtable on Sustainable Palm Oil, RSPO. Enligt motionärerna är certifieringen ett steg i rätt riktning, men den behöver enligt dem utvecklas vidare. En viktig drivkraft för att nå förbättringar är enligt motionärerna att köpare och slutanvändare, såsom Stockholms läns landsting, ställer krav på att palmolja som ingår i produkter ska vara producerade enligt RSPO.

Motionärerna önskar därför att landstinget ska klargöra. i vilka av de produkter som köps in. som palmolja används. Därefter ska en bedömning göras om palmoljan kan ersättas med något annat. Om så inte är fallet ska krav på användande av certifierad palmolja ställas.

Överväganden
Förvaltningen tar fram rekommendationer för de miljökrav som ska ställas i samband med upphandlingar som görs av landstinget centralt och av landstingets övriga verksamheter. Rekommendationerna uppdateras kontinuerligt och baseras framförallt på Miljöstyrningsrådets kriterier. För tillfället finns inga rekommendationer om att ställa krav på certifierad

palmolja vid upphandlingar. Förvaltningen följer kontinuerligt den utveckling som sker inom miljöområdet rörande exempelvis nya certifieringar. Vid framtagandet av landstingets nya miljöprogram görs en värdering av vilka möjligheter som finns för att minska landstingets miljöpåverkan som helhet, samt hur insatserna ska prioriteras. Frågan om förekomsten av palmolja i produkter som landstinget köper in kommer att beaktas i arbetet.

Förvaltningen gör bedömningen att det i dagsläget inte är möjligt för Stockholms läns landsting att kartlägga i vilka produkter det är nödvändigt att använda palmolja eller i vilka oljan kan bytas ut mot andra fetter eller exkluderas, så som motionärerna önskar.

Den så kallade informationsförordningen, (EU) nr 1169/2011, medför nya regler kring livsmedelsinformation. Detta innebär bland annat att det framöver ska framgå om ett livsmedel innehåller palmolja. Detta medför att det inte finns något behov av att landstinget för egen del ställer sådana krav i samband med upphandlingar.

Med hänvisning till ovanstående föreslår förvaltningen att motionen kan anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Stockholms läns landsting

miljöpartiet de gröna

MOTION

2014-05-06

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -05- 06
Dnr LS 1405-0599

2014:10
Rotel VII

Motion av Michel Silvestri m fl. (MP) om nolltolerans mot icke certifierad palmolja – för klimatet, den biologiska mångfalden och människors hälsa

Sigtuna kommun har, på initiativ av kommunalrådet Pierre Cengiz Edstrand (MP), infört en nollvision för all icke certifierad palmolja i kommunen och utmanar Sveriges övriga kommuner att göra likadant. Vad är bakgrunden till detta?

Till att börja med så äter eller använder vi palmolja så gott som dagligen. Ett problem med palmolja är emellertid att det ofta bara beskrivs som "vegetabiliskt fett". Därför är det svårt att veta i vilka produkter det finns palmolja, och följaktligen – att välja bort dessa. Palmolja finns i kosmetika, hudkräm, tvättmedel, ljus och biobränsle. För några år sedan stoppade SLL ett projekt med syntetiskt biobränsle eftersom det visade sig vara baserat på palmolja. I mat, märkt som "vegetabiliskt fett", finns palmolja i margarin, bakverk, glass, choklad, godis, kex och grillolja. Olyckligtvis riskerar den omfattande odlingen och produktionen av palmolja att skada djur, växter och människor, framförallt i de områden som drabbas av avskogning pga expanderande palmodlingar.
När det gäller konventionellt odlad palmolja så får det stora negativa konsekvenser både miljömässigt och socialt. Den växande palmoljeindustrin leder till omfattande avskogning, och globalt sett står avskogning för 20% av de totala utsläppen av koldioxid.

- *Palmolja är världens mest producerade olja. För att minska användningen är svaret inte bojkott utan att arbeta för en mer hållbar inriktning på alla plan. Vi vill se ansvarsfulla aktörer som går ut och säger att vi tar bort all icke certifierad palmolja*, menar Världsnaturfonden WWF.

Hot mot regnskogen
Naturskyddsföreningen menar att palmolja utgör det dolda hotet mot regnskogen. Varje år importerar Sverige tiotusentals ton palmolja. Produktionen av palmolja leder till att regnskog avverkas och att lokalbefolkningar drabbas hårt. Den globala efterfrågan på palmolja fortsätter att öka. Främst som ätbar olja, men även biodiesel har bidragit till ökningen - delvis som en följd av EU:s mål. Indonesien och Malaysia står för 80 procent av världens palmoljeproduktion. Den indonesiska regeringen planerar att öka från dagens 400 000 till 500 000 hektar per år för att kunna producera 40 miljoner ton år 2020.
De stora problemen orsakas av den höga takt varmed plantagerna breder ut sig, och av att plantagerna förändrar landskapet totalt. En rad allvarliga problem uppstår när stora ytor av skog och jordbruksmarker omvandlas till gigantiska plantager med bara en enda gröda. Skogsskövling, skogsbränder,

minskade vattentillgångar, användning av hälso- och miljöfarliga bekämpningsmedel, förorenade vattendrag och utarmning av jordar har följt i spåren av dessa plantager.

Brutala övergrepp mot människor
Dessutom har konflikter mellan produktionsbolag och lokalbefolkningar lett till brutala överträdelser av mänskliga rättigheter, som till och med har lett till dödsfall. Produktionen leder också till ökad fattigdom bland lokalbefolkningen och att människor blir alltmer beroende av en enda gröda och dess marknadsvärde. Enligt lokala medborgarrättsorganisationer har ursprungsbefolkningars rättigheter ignorerats genom en rad policys och lagar som antagits till de stora palmoljeföretagens fördel.

Opinionen växer – märkning är ett steg framåt
Indonesien och Malaysia har blivit världsledande producenter av palmolja, men exemplifierar också på ett tydligt sätt de negativa konsekvenserna. Även Colombia, Ecuador, Brasilien, Nicaragua, Ghana, Kenya, Uganda, Kamerun, Liberia, Burma och Filippinerna ökar sin produktion av palmolja, men brottas med samma problematik.
Runt om i världen växer nu opinionen mot stora palmoljeplantager. För att lösa problemen krävs inte en bojkott av palmolja - istället måste produktionsmetoderna förändras. Det kanske viktigaste är att möjliggöra ett lokalt inflytande över produktionen där palmolja odlas tillsammans med andra grödor.

Idag finns palmolja som produceras enligt **Roundtable on Sustainable Palm Oil, RSPO**. Kriterierna ställer minimikrav på industrin och det finns fortfarande mycket att önska i dessa kriterier. Det är ännu inte en långsiktigt hållbar produktion men kriterierna innebär ändå ett stort steg framåt. De ger bland annat rätt till information om planerade palmoljeprojekt. Vad som saknas är bland annat bättre hänsyn till växthusgasutsläppen och ett förbud mot de allra farligaste bekämpningsmedlen.
Certifieringen kan i framtiden bli ett viktigt verktyg för småbönder och ursprungsbefolkningar att ställa företagen till svars och hävda sina rättigheter gentemot plantageägarna.

En viktig drivkraft för att nå förbättrade kriterier är att köpare och slutanvändare, t ex Stockholms läns landsting, ställer tydligare krav vid upphandling och inköp.

Naturskyddsföreningen ger följande rekommendation: Ställ krav på palmoljeproduktionen! RSPO är ett första steg.

Palmolja – effekt på hälsan
Utöver ovan nämnda effekter av palmoljeproduktion så finns även direkta hälsoeffekter av att förtära palmolja. Palmolja, som innehåller en betydande andel mättat fett, kan nämligen ha skadliga effekter på vår hälsa, främst när den används i oxiderad form vilket är vanligt i många livsmedel.
Vetenskapliga studier har påvisat potentiellt toxiska effekter på njurar, lungor, lever och hjärta. Följaktligen kan det finnas ytterligare anledning att ha bättre kontroll på huruvida livsmedel som serveras i landstingets

verksamheter innehåller palmolja med potentiellt negativ hälsoeffekt på patienter och personal.

Sammanfattningsvis finns flera starka skäl att minska de negativa konsekvenserna av palmolja, detta av hänsyn till klimatet, miljön, den biologiska mångfalden samt människors hälsa, detta såväl lokalt som globalt. Lämpligaste strategi för detta är att försöka klargöra var palmolja används inom landstingets verksamhet, om palmolja då är det optimala alternativet, och i så fall att övergå till inköp och användning av certifierad palmolja som odlas och produceras under kontrollerade former med begränsade skadeverkningar enligt ovan.

Landstingsfullmäktige föreslås därför besluta

att i upphandling av varor som innehåller vegetabiliskt fett så ska landstinget ställa krav på leverantörer att ange om varorna innehåller palmolja, och om så är fallet så ska palmoljan vara av certifierat slag

att ovanstående skall gälla även för aktörer som verkar enligt avtal med Stockholms läns landsting (t ex lunchrestauranger)

att landstinget bevakar vilken typ av certifiering som är lämpligast utifrån ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv; RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil), eller annan certifiering.

Michel Silvestri

Helene Öberg

Ann-Sofi Mc

S.M. Shadi Larsson

Shadi Larsson

Yvonne Blomkvist

Yvonne Andersson

Yvonne Andersson

Cecilia Obermüller

Peter Eller

Peter Eller

Marie Åkesdotter

Marie Åkesdotter

Bernhard Huber

BERNHARD HUBER

Vivianne Gunnarsson

Vivianne Gunnarsson